

2a

EGLUTĒ

1955

VASARIS

NR. 2

1955 VASARIS Nr. 2

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Administruoja: *Nekalto Prasidėjimo
Seserys*

Leidžia: *Lietuvių Kultūros Institutas*

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

ŠIAME NUMERYJE:

1. Putinas, VARGINOS TĖVYNĖS VAIKAI	33
2. A. Kašiubienė, VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI	34
3. H. Didžiulytė - Mošinskienė, KAS SKAITO, RAŠO — DUONOS NEPRAŠO	35
4. V. Jonikas, LAISVĖS LEGENDA	40
5. J. Rūtenis, SARGIUKO PASAKOJIMAI	41
6. V. Frankienė, KETURIOS LAUMĖS	44
7. N. Butkienė, NEVIKRUSIS MIKUTIS	51
8. A. Kalvelis, KRYŽIAI	53
9. A. Giedrius, LIŪTAS IR ŽMOGUS	54
10. A. Grigaitis, LOKIAI	56
11. V. Augulytė, BIRUTĖS SAPNAS	58
12. I. Stasaitė, NEPAMIRŠKIME, KAS ESAME	59
13. R. Grigaliūnas, KAIP MANO DĖDĖ ŽUVO UŽ LAISVĘ	60
14. V. Liaudanskytė, MINTYS APIE TĖVYNĘ	62
15. ALĖ RŪTA LAIMĖJO PREMIJĄ	63
16. UŽDAVINIAI, LAISKAI	64

Viršelis — dail. B. Vilkutaitytės-Gedvilienės. Kitos iliustracijos — dail. P. Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. February, 1955. Vol. 6, No. 2. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

VARGINGOS TĖVYNĖS VAIKAI

PUTINAS

Vargingos Tėvynės, vargingi vaikai,
Plačiai išsisklaidę po svetimą minią!
Sudėsime mes dainą, — prabils mūsų vargai,
Nušvis mūsų dangus, apsiniaukęs pilkai,
Lengviau atsidusim, Tėvynę priminę.

Sudėsime mes giesmę iš savo skriaudos,
Iš teisių, po budelio kojų pamintų,
Iš sielvarte gimusios skausmo maldos. —
Ir kenčiančios širdys tą giesmę giedos,
Kad gimtąją žemę atmintų.

Ne džiaugsmo garsais ta giesmė nuskambės,
Ne skundais marinančio nusiminimo.
Gaivinančios viltys joje suspindės!
Ištryškus iš sielų giliausios versmės,
Ji skelbs naują rytą ir prisikėlimą.

Vargingos Tėvynės vargingi vaikai,
Nekeikime savo skausmingo likimo!
Mūs kruvinos skriaudos ir dygūs vargai
Ir liūdinčiais kryžiais pasvirę kapai —
Tai sėkla šviesaus Lietuvos atgimimo.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

ALBINA KAŠIUBIENĖ

Iš pat ryto atsikėlę
Skubam mes į mokyklėlę:
Ten jau mokytoja mūs
Laukia — iškilmės juk bus!

Štai rankutėj vėliavytė
Plazda, lyg graži paukštytė,
Mažutėliu sparneliu
Ties Rimučio veideliu.

Ir Auksutė, kaip bitutė,
Skuba, bėga, kaip stirnutė:
Rankyte ji vis mojuoja,
O trispalvė plevėsuoja.

Štai jau visas čia būrelis
Prie mokyklos renkas, berias.
Kai skambutį tik išgirs:
Daug dalykų čia patirs.

Tai juk Šešiolikta Vasario!
Mūs širdelės — lyg to kario
Prie trispalvės vėliavos,
Stos už laisvę Lietuvos!

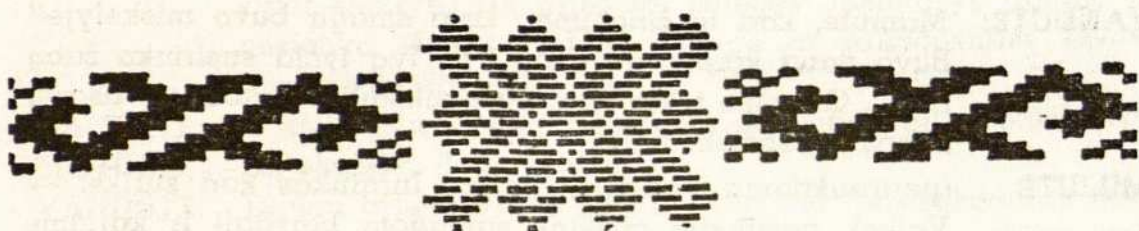
Suskambės tuoj Himno žodžiai,
Liesis iš širdelių godžiai.
Vėliavėlės vis plazdės,
Daug, oi daug jos mums žadės.

Ta geltona — rugelius,
Kur duonelei auga mūs,
Kai subrendę varpos svirs,
Kai grūdeliai gausiai birs.

O žalia — spalva vilties,
Kelią tėviškėn nuties:
Ji primins mums žalią rūtą,
Brolių, sesė švelniabūdę.

Ši raudona — lyg kančia
Degs vis meilė paslapčia:
Už motulės vargelius,
Už gimtuosius namelius.

Juk tai Šešiolikta Vasario!
Mūs širdelės — lyg to kario
Prie trispalvės vėliavos,
Stos už laisvę Lietuvos!

KAS SKAITO, RAŠO — DUONOS NEPRAŠO

50 metų spaudos laisvės sukakčiai paminėti

HALINA DIDŽIULYTĖ · MOŠINSKIENĖ

VEIKIA:

Tėvas,

Motina,

jų vaikai: Antanukas, 17 metų,

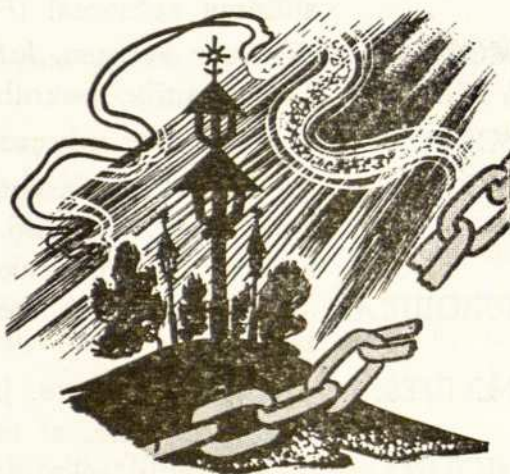
Jurgiukas, 14 metų,

Vandutė, 12 metų,

Miliutė, 10 metų,

Jonukas,

Zosytė ir kiti vaikai.

Scenai atsidarius, paprasta kaimietė lietuvė motina sėdi prie ratelio, tyliai niūniuodama: "Oi varge, varge, vargeli mano" ir t. t. Taiso linų kuodelį, ruošdamosi verpti ir nubraukia skarelės kampu ašarą nuo skruosto.

MOTINA: Vėl išėjo ir nebegrižta... (Sunkiai atsidūsta). Žadėjo jau vakar vakare namie būti. Kad bent vienas tėvas tebūtų išėjęs, bet jis ir tą vaiką vis su savim traukia... Senis jau pavojuose užgrūdintas ir gudrus, o tas mano Antanukas... dar tikras vaikas. Jei žandarai sugaus, jis kris nuo vieno buožės smūgio... Oi, Dieve, Dieve... (Pradeda verpti. Vėl sustoja, apsidairo, persižengnoja ir tyliai šnibžda maldos žodžius. Už scenos netrukus pasigirsta vaikų balsai. Jie garsėja, artėja. Įbėga Jurgiukas, Vandutė ir Miliutė. Visi pasveikina motiną, ją apkabindami ar pabučiuodami ranką. Jurgiukas prieš tai numeta į kampą ryšulį žabų, kurį jis buvo atsinešęs).

- VANDUTĖ: Mamute, kad tu žinotumei, kaip smagu buvo miškelyje!! Buvo daug kaimynų vaikų. Visi lyg tyčia susirinko žabų rinkti. O miške tokia tylą, tik paukštukai čiulba, pavasariu kvepia. Nebeiškentėm...
- MILIUTĖ (*pertraukdama Vandutės kalbą*) Jurgiukas kad suriks: — Vaikai, pašaukim miškinį, samanota barzda!! Ir kai ims ūkauti: ū-ū-ū!
- JURGIUKAS: O miškinis, mamute, mums atsakinėti, tai visas miškas skambėjo, tarsi visi medžiai prašneko! (*Motinos veide pasirodo šypsena*).
- MOTINA: Na, ir prisišaukėt miškinį?
- JURGIUKAS: Prisišaukėm, bet ne samanų barzda ir ne voratinklių skvernais, o su mėlyna kepure, rudais ūsais ir pūstom raudon-siūlėms kelnėms! (*Pučiasi pamėgdžiodamas*).
- MOTINA: (*Nustoja verpusi, labai išsigąsta*)...
- VANDUTĖ: Jurgi, nutilk, nekalbėk niekų!!
- MILIUTĖ. Sakiau tau, negązdink mamutės.
- MOTINA: Ką jūs, vaikai sakote? Žandaras jus sučiupo, o jūs juokiatės! Sakysit teisybę... O Jėzau, Marija... Sugaus tėvelį, nebematysim Antanuko... (*Užsikniaubia ant ratelio*).
- JURGIUKAS: (*Glosto motinos pečius*) Mamute, nusiramink, neverk, prašau...
- MILIUTĖ: Nebijok, mamute, jis buvo visai nepiktas, nei negrasino, o tik paklausė, ar tėvelis namie.
- MOTINA: (*Dar labiau išsigandusi*) O ką jūs atsakėt?
- VANDUTĖ: Aš pasakiau, kad tėvelis išvažiavo į Užbalį, į krikštynas.
- MILIUTĖ: Tai jis nusijuokė ir sako mums: — O ar duoda tėtė dovanų, kai parvažiuoja?
- JURGIUKAS: Tada Lapienio Juozas ir atsakė: — O kaipgi!! Atveža visada kiekvienam po riestainio skylę. — Tai kaip nusi-spjaus tas rudaūsis... Dar sumurmėjo savo rusišku keiksmu ir nė neatsisveikinęs nuėjo sau. O mes ėmėm toliau ūkauti.
- VANDUTĖ: Ko mums jo bijoti?
- MOTINA: (*Nurimusi*) Gudriai atsakėt, vaikučiai. Gal gi ir apsaugos Dievulis mūsų tėvelį ir Antanuką.
- MILIUTĖ: Apsaugos, mamute!! Kaip gi jis duotų pražūti tokiam geram tėveliui, kaip mūsų, tokiam linksmam broliukui, kaip mūsų Antanukas!!
- JURGIUKAS: O žandaras, mamute, nuėjo link Užubalių. Aš jį pasekiau pamiške (*Pamėgdžioja jo eiseną*). Gal tikrai jis sugalvojo užsukt į krikštynas.
- MOTINA: Gerai, Jurgiuk. O dabar susiraskit elementorių ir pasimo-

kykit skaityti. Tik prieš tai išbėgęs apsidairyk aplink, ar neslenka iš kur mėlyna kepurė ar raudonsiūlės kelnės (*Jurgiukas išbėga*).

VANDUTĖ: O aš bėgsiu Jonuką ir Zosytę ir dar kitus vaikus pasišaukti.

MOTINA: Tik skubėk, ilgai neužtruk!

VANDUTĖ: Tuoju grįšiu. Vienu šuoliu — aš čia (*pasišokėdama išbėga. Jurgiukas grįžta, susiranda elementorių, sėdasi prie motinos kojų, greta jo Miliutė*).

JURGIUKAS: (*skaito*) Baltos pievos, juodos avys — kas išmano, tas jas gano. Mile, atspėk šią mįslę!

MILIUTĖ: Ogi... Ogi... Ivaškos piemuo.

JURGIUKAS: Cha, cha, cha, tai atsakė!!

MOTINA: Kodėl, Miliute, Ivaškos piemuo?

MILIUTĖ: Kad jis labai geras piemuo, o Ivaškos veik visos avys juodos.

JURGIUKAS: Tai kodėl baltos pievos? Juk pievos — žalios! Kvailutė tu! (*juokiasi*).

MILIUTĖ: Visai ne kvailutė. Rytą, saulei pakilus, kai pievose rasa nukritusi, jos rodosi visai baltos!...

MOTINA: (*verpdama*) Ne, Miliute, mįslė sako: baltos pievos — knygos lapai, o juodos avys — raidės; kas išmano, tas jas gano: kas moka skaityti, supranta, kas parašyta.

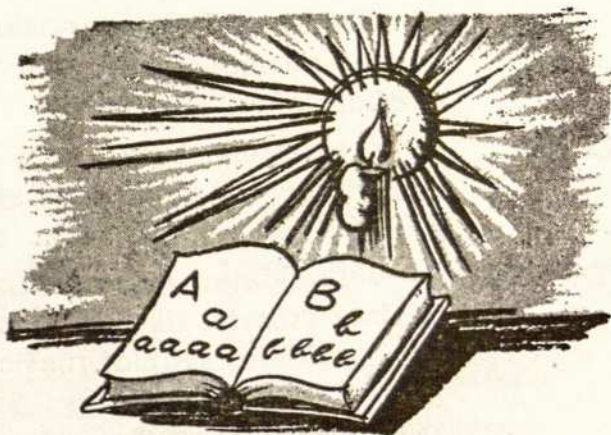
MILIUTĖ: Graži mįslė. (*Linksmi žiūrėdama į motinos veidą*) Aš jau moku skaityti.

MOTINA: Paskaityk, kokį posmelį.

MILIUTĖ: (*Imdama iš Jurgiuko knygutę, atsiverčia ir skaito*) Lietuviškoji kalba.

O brangi Lietuviškoji
Šventa kalba prigimtoji,
Už žemčiūgus tu brangesnė
Ir už viską meilingesnė.

Tu danguje viešpatauji
Garbint praamžių nepaliauji
Skambėdama tarp šventųjų
Jau nuo amžių amžinyjų.

MOTINA: Gražiai, vaikuti, skaitai. Gražūs žodžiai mūsų žmonių.

JURGIUKAS: Ir aš paskaitysiu.

(Ibėga Vandutė ir vaikai, Jonukas, Zosytė. Visi šaukia chorą).

VAIKAI: Sveika, motinėle!!

MOTINA: *(patraukia ratelį, vieno kito galvą paglosto)* Sveiki, sveiki, žvirbliai mano. Sėskit — paskaitysimė. *(Vaikai susėda ratu, kiti atsistoja už motinos nugaros).*

JURGIUKAS: Aš paskaitysiu mįslę, kas ją išpės, gaus pats iš elementoriaus paskaityti. *(skaito)* Kaulo burna, mėsos barzda, du kart gimsta, vieną kartą miršta ir velnio nebijo. *(Vaikai juokiasi, spėlioja, tarp savęs tariasi).*

JONUKAS: Jau žinau: — Gaidys.

MOTINA: Išpėjai, gerai Jonuk, paskaityk. *(Jonukas ima elementorių, skaito).*

JONUKAS: Mokykloje. Einame į mokyklą visu būreliu. Visi linksmi ir neskubam. Rytas gražiausias. Plynas ledas. Gera čiuožti išibėgėjus. Nė vienos užšalusios balos neaplenkiame, vis pasičiužinėjame.

JURGIUKAS: Mamute, kada gi mes eisime į lietuvišką mokyklą, linksmi, neskubėdami?

MOTINA: Nekalbėk taip garsiai, vaike. Sulauksime, Dievas duos, gal dar gausite laisvai lietuviškoje mokykloje ir lietuviško rašto paskaityti. O dabar tu, Zosyte, vieną kitą žodelį paskaityk. *(Paima elementorių ir parenka iš kur skaityti).*

ZOSYTĖ: Kad, motinėle, aš nemoku gerai skaityti...

MOTINA: Nebijok, bandyk, išžiūrėk į raides, štai čia *(rodo)*: Mama bara Oną.

ZOSYTĖ: Ma-ma ba-ra O-ną. K-as ra-u-do-na, t-ai gra-žu. *(Tuo momentu už sienos pasigirsta sunkūs žingsniai. Visi susigūžia. Zosytė sėdėdama paslepia elementorių po suknyte. Motina pasikelia nuo ratelio, skubiai apsižvalgo ir nenatūraliai balsiai ima bartis).*

MOTINA: O tu, nedorėle, ir vėl man išpylei pieną!! Kad man nesi-maišytum prie spintos *(pasilenkusi ties vaikais šnabžda)*. Kalbėkit balsiai, lyg nieko nebuvo.

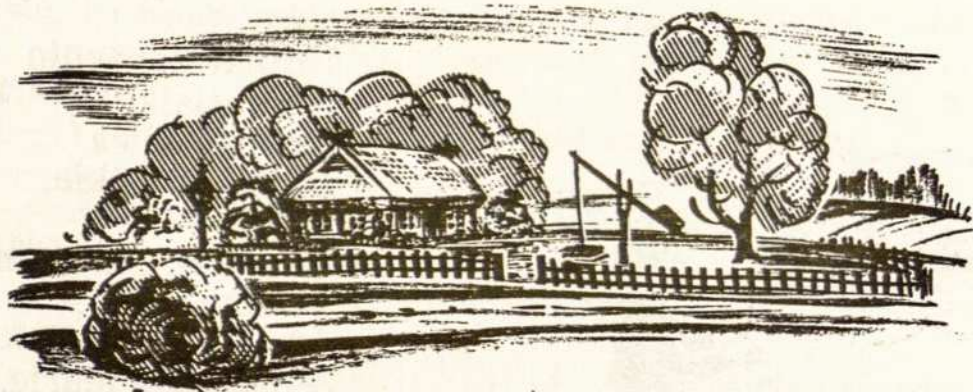
JURGIUKAS: *(šaukia)* Matai, mama, sakiau, kad Milė meška!!... *(Vaikai pakyla, tik Zosytė tupi ant elementoriaus, bijo pajudėti. Motina skubiai ruošiasi, švaistosi po kambarį. Tarpduryje pasirodo Tėvas ir Antanukas. Visi nudžiunga. Džiaugsmingai sveikinasi).*

TĖVAS: O, sveiki, sveiki, vaikai! Sveika, motin. *(Sveikinas su Jurgiuku: Milė ir Vandutė puola jam ant kaklo. Motina apkabina Antanuką).*

- MOTINA: Ačiū Dievui, tai sugrįžote sveiki, o mes mąnėme, kad pas mus ateina žandarai.
- TĖVAS: Grįžome, motin, sveiki ir su kiškio pyragais.
- ANTANUKAS: Ir kokiais pyragais!.. *(Iš užančio ištraukia lietuviškų laikraščių pundą ir paduoda motinai).*
- MOTINA: Dėl Dievo, slėpkit, slėpkit! Taigi vaikai žandarą miške matė!
- TĖVAS: Nurimk, motin, nebesibijok! Paskaityk, štai *(rodo)*: CARAS ATŠAUKĖ SPAUDOS DRAUDIMĄ!
- VISI: Atšaukė?!... *(džiaugiasi, šokinėja iš pasitenkinimo).*
- ANTANUKAS: Nebereiks slapstytis besimokant savos kalbos. Nebereiks tau, mamute, daugiau vargti su mumis prie ratelio ir dieną naktį bijoti. Mes eisime į lietuviškas mokyklas ir laisvai skaitysime lietuvišką spaudą! Valio!
- VISI: Valio! Valio! Valio! *(Vaikai, išskyrus Zosytę, šoka ratelį susikabinę ir dainuoja: Tai bus linksma, tai bus linksma, tai bus linksma Lietuvoj! Motina nubraukia ašarą skarelės kampu, reiškia džiaugsmą įv. judėsiiais. Meilina Antanuką. Zosytė tebesėdi ant elementoriaus).*
- TĖVAS: O tu *(į Zosytę)* kodėl nešoki, nesidžiaugi? *(Ima Zosytę už rankos. Ji nedrąsiai keliiasi).* O čia ką slepi? *(pakeldamas knygą)* A, uždrausta spauda — elementorius. Nebereikia, vaikeli, slėptis. Dabar gali drąsiai su mamyte mokytis savos kalbos ir savo rašto. *(kreipdamasis į vaikus)* Šokite vaikai! Šokite ir džiaukitės, o pasilinksminę sėskit prie knygų ir sąsiuvinų ir mokykitės, kiek tik jūsų mažos galvutės išneša, nes: Kas skaito ir rašo — duonos neprašo!!!

Uždanga

Sao Paulo (Brazilija)
1954. VIII. 17 dieną.

LAISVĖS LEGENDA

V. JONIKAS

Dievas mums davė
Žemę prie marių,
Kur senuolėliai
Žagrėmis arė.

Niekam, kol gyvi,
Jos nepaduoti
Pasižadėjo
Vyrai barzdoti.

Broliai ten sėjo,
Seserys audė,
Kaip aguonėlės
Darbe nuraudė.

Vasaros derlių
Jaujose krovė
Ir nudainavo
Laisvės gerovę.

Sodai žalieji
Vienkiemiuos brendo
Ir nušlamėjo
Laisvės legendą.

Priešai užpuolę
Kulkomis užė,
Broliai sustojo,
Kovės ir lūžo.

Gynė tėvynę
Kiek bepajėgė,
Sesės kol kapą
Rūtom apdiegė.

Broliai kautynių
Nebeatlaikė, —
Be tėviškėlės
Būti jau reikia.

Mes, kai užaugsim,
Grįšim sutarę
Atsivaduoti
Žemės prie marių.

SARGIUKO Jonas Rūtenis pasakojimai

II UŽMIRŠTOS KNYGOS

Jurgučio kambaryje, be kitų reikalingiausių baldų, netoli lango stovėjo ir knygų lentyna. Viršutinėse lentynose — lietuviškos knygos, žemiau — angliškos, tos, kurias Jurgutis nešdavosi mokyklon.

Buvo prietema. Sėdėjau Jurgučio kambaryje ir laukiau jo grįžtant iš krautuvės. Mama jį buvo kaž ko pasiuntusi.

Aš Sargiukas. Jo šunelis. Geriausias jo draugas... Laukiu Jurgučio. Girdžiu — jo knygos kalbasi. Nustebau...

— Oi, oi, oi, aš nebeištversiu — čia taip karšta. Oro trūksta. Čia mes sukimštos, kaip silkės statinėje. Sakau, kad kas nors į mėnesį bent kartą mus pajudintų — pravėdintų... Duotų bent valandėlę atsikvėpti. Dulkes nušluostytų... — kalba viena knyga.

— Taigi, taigi. Mano lapai jau pagelto, — skundėsi kita.

— Man nuo nugarėlės vardas išbluko.

— Dieną dar nieko. Galingieji saulutės spinduliai lyg atgaivina. Linksmiau pasidaro, bet naktį, kada visi langai uždaryti, nors imk ir uždusk.

— Nusiramink, tavęs vistiek, kas skaityti moka, į rankas neims. Tu tik elementorius. Pradžiokams. Didelis, manai, čia daiktas, kad gražiai vadinies. Niekas pagal pavadinimą knygos nevertina. Turinys — va, kas svarbu.

— Tylėk, neišmanėle! — sušuko AUŠRELĖ — O kas gi jus paskaitytų, jei manęs nebūtų, kas gi vaikus skaityti išmokė? Gaila, negaliu parodyti, pamatytumėt — kiekviena mano raidė Jurgučio pirštu subadyta.

— Vaje, vaje, vaje — sudejavo kaž kas.

— Kas ten?

— Argi nežinai? Tai toji nepakantriausioji SAULUTĖ DEBESĖLIUOSE...

— Žinoma, kad AUŠRELĖ teisybę sako: be jos niekas mūsų paskaityt negalėtų...

— Tai tikra tiesa, PIETŲ VĖJELI, — patenkinta pritarimu, kalbėjo AUŠRELĖ.

Dar ir dabar tebestovi Karo Muziejaus sodelyje Kaune patrankos, iš kurių nepriklausomybę kuriant buvo šaudoma į priešus...

— Et, niekai, mūsų taip ar taip niekas neskaito. Lyg rodos, mes niekam vertos būtumėm. Lyg tie, kurie mus rašė savo širdies į mus būtų neįdėję. Pamenu aš, — tęsė PIETŲ VĖJELIS, — kai mane rašė. Pažįstat Vyte Nemunėlį. Glamonėjo jis, glostė, nekartą jam ir ašarėlė ant lapo krito...

— Ir kas iš to. Niekas to neįvertina. Ne vien Jurgutis. Visi vaikai tokie. Neberūpim mes jiems.

— Lietuvoje buvo kitaip, — vėl tarė AUŠRELĖ. — Žiūrėk, vos tik pramoko skaityti, tai knygą po knygos gaudė. Būdavo garbė kuo daugiau knygų perskaityti. O dar didesnė daug knygų namuose turėti. Pamenu, Jurgučio brolis, dabar jau vyras, turėjo net šimto knygų biblioteką. Aš joje buvau pačioje garbingiausioje vietoje...

— Ar gi tu buvai Lietuvoje? — įsiterpė PIETŲ VĖJELIS.

— Žinoma, kad buvau, tavęs dar pasaulyje nebuvo. Pamenu, dar su tavo dėde MEŠKIUKU RUDNOSIUKU greta lentynoje sustatytos buvom.

— Aš Lietuvoje nebuvo! — užkirto MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS.

— Vaike, sakau, kad su dėde, o ne su tavim. Tu tik anūkėlis. Geresnis gyvenimas buvo. Rudens ir žiemos vakarais, būdavo, susėda vaikai ir skaito. Neretoj troboj balsu. Ir suaugusiems būdavo smagu pasiklausyti.

— Kas tiems vaikams pasidarė? Nei iš tolo. Ar mes jiems perprastos? Išpruso per daug, ar kas?

— Aptingo, išdyko, va kas, kaimyne, — atsiliepė iki šiol tylėjusi PER ŠALTĮ IR VĖJĄ.

— Juos kas kitas dabar traukia. Kokia tai negera ranka vilioja, — paaikškino RIESTAŪSIO SŪNUS.

— Tu teisus, RIESTAŪSIO SŪNAU, — pritarė AUŠRELĖ.

— Lyg kokie burtai. Suprasti negali. Jokios pagarbos, jokio susidomėjimo. Nebėr noro pasigrožėt, daugiau šviesos pasisemt, — sielojosi PIETŲ VĖJELIS. — Gražesnės, ne taip kasdieninės lietuvių kalbos pramokt, — tęsė. — Lyg būtumėm visos po raganos kirviu.

— Ei, ei, ei, kas ten tauškia niekus — atsiliepė PO RAGANOS KIRVIU.

— Tikras pragaras! — nesiliovė PIETŲ VĖJELIS.

— Aš — daktaras Kripštukas, žinau kas yra pragaras. Manęs paklauskite, šuktelėjo DAKTARAS KRIPŠTUKAS PRAGARE.

— Nenusiminkit. Viskas bus gerai. Smagu, kad esam lietuviškuose namuose. Jurgučio mama prašyte prašo, kad skaitytų Ateis šviesesnės dienos. Susipras vaikai, — kalbėjo SUGRĮŽIMAS.

— O iš kur tu žinai, brolau SUGRĮŽIME? — čiaukstelėjo SAULUTĖ DEBESELIUOSE.

— Žinau, jei sakau, sesule. Už tad gal, kad aš SUGRĮŽIMAS.

— Ššššš....

Visos knygos nutilo.

— Gana! — šuktelėjo. — Ramybės nebėr! Pabaikite kalbas! Nusišodo plepalų klausytis.

— Kas tu toks?!

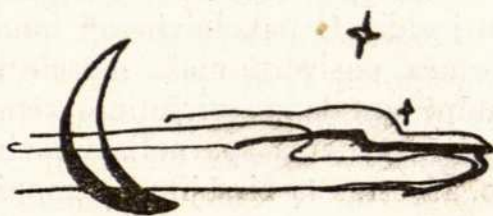
— Kaimynas iš apačios, PETER PAN.

— Aaa. — numykė visos.

— Mūsų taip pat niekas neskaito. Vaikams komikai dabar viską atstoja. Juos jie ryja... O kas iš tų durnaknygių naudos, va ką pasakysiu. Gal kam ir nepatinka, kad taip kalbu. Gal ir Jurgutis pyksta. Nebijau. Čia laisvės šalis, ką nori, gali sakyti — įkaitęs kalbėjo PETER PAN.

Pagalčiau viskas nutilo.

Atėjo ir Jurgutis. Pasižiūrėjau į jį ir, turbūt, pirmą kartą ant jo piktai sulojau. Ar Jurgutis suprato, nežinau...

KETURIOS LAUMĖS

VANDA FRANKIENĖ

Pabaiga

— Matau, esi teisingas ir doras. Norėčiau, kad toks pasiliktum visuomet. Te tau dovanėlę. Kada tik vargas tave suspaus, tuojau atidaryk dėžutę ir rasi pagalbą. — Sulig tais žodžiais moteriškė pranyko.

Ir vėl sau traukė geroji laumė toliau, sugrįžusi į vyrišką keleivio pavidalą. Bet to keleivio veidas dabar pamažu keitėsi: jis darėsi kasdien vis liūdnesnis ir liūdnesnis, nes daug kur matė melagių, apgavių ir kietaširdžių — lygiai vaikų, lygiai ir suaugusiųjų tarpe. Žinoma, džiaugsmu vėl sužibėdavo jo akys, lig tiktai šen bei ten pavykdavo sutikti sąžiningųjų, ir todėl negalėdavo su jais išsiskirti, nepadaręs pirma jiems kokios nors malonios staigmenos.

* * *

Į pietų šalį patraukė Mokslutė. Ėjo ji rimta, susimąsčiusi ir didžio pasiryžimo vedama. Jai rūpėjo pamatyti ir iš pačių panagučių sužinoti, ar visi vaikai tikrai myli mokslą.

Ilgai, ilgai keliavusi, pamatė toluomoje miestą. Nudžiugusi ir nė kieno akių neseinama, jinaį paspartino žingsnius.

Miestas buvo didelis ir judrus, ir todėl jo gatvėse galėjai daug ko neregėta pamatyti.

Kur buvęs, kur nebuvęs, čia pat iš už kampo išsinėrė pulkelis vaikų. Visi jie ėjo knygų pundeliais nešini: matyt, skubėjo į mokyklą. Nusišypsojo patenkinta Mokslutė: “Tikras dalykas, kad jie labai noriai mokosi: atseit, myli mokslą, jei tokie linksmi žygiuoja į mokyklą”, pasidžiaugė savo širdyje laumė. Ji nusekė vaikus; beeidama iš paskos, prisiartino prie didelių rūmų. Čia, viršum durų, didžiulėmis raidėmis buvo užrašyta: PRADŽIOS MOKYKLA. Vaikai, gyvai klegėdami, sulindo į vidų. O pakeleivingoji laumė tuo tarpu tris kartus nusilenkė iki žemės, pasivertė maža musele ir įskrido pro pravirą langą į klasę. Nutūpė ant lango viršutinio rėmo, apsidairė ir, kaip musėms įprasta, nesivaržydama sparneliais suzirezė iš to didelio smagumo ir nustebimo. Išvertus tą zirzėjimą į žmonių kalbą, turėjo reikš-

ti: "Vaje, kokia didelė salė ir kiek daug joje suolų — ir visi jie pilnutėlaičiai vaikų!" Tikrai, vaikų buvo daug. Kiekvienas laikė akis įsmėgęs į knygą, kai kažin kuris iš jų garsiai ir taip aiškiai skaitė. Štai pirmutiniame suole toks mažytis berniūkštis vedžiojo piršteliu po knygos puslapį ir rimtai susirūpinęs staiga prašneko:

— Pone mokytoja, aš taip noriu išmokti skaityti, bet man nesi-seka...

— Išmoksi, Rimuti, kad tik nori, — suramino jį mokytojas. — Pradžią visuomet sunki. Jei kantrybės išteksi, nė nepajusi, kai ims sektis. Nė vienas mokytas negimė, o kiek daug jau turime išmokslintų žmonių.

— Ir aš noriu mokytis! Ir aš! — suskato atsiliepdinėti vienas per kitą vaikai. Tatai girdėdama, muselė vos nuo rėmo nenusprūdo iš tos laimės, kad tiek daug vaikučių atrado, pasinešusių į mokslą. Pilna malonaus jausmo, ji dabar išmovė vėl laukan. Atvirtusi senuoju keleiviu, traukė sau toliau.

Beeidamas to pat miesto gatvėmis, keleivis patenkintas skaitė įvairiausias iškasas: čia toks ir toks daktaras, ten vėl inžinierius ar advokatas — ir visi jie mokslo žmonės. Tai bent gražu! Tai bent gyvenimas! Nes visi šie labai daug gera padaro kitiems. "Niekas kitas — tiktai mokslas įprasmina mūsų gyvatą!" — mąsto sau patenkintas keleivis, kulniuodamas tolyn.

Dabar prieina mišką. Čionai pamato penketą vaikų. Jie šokinėja vieni kitiems per galvas, visaip dar kitaip išdykauja, o jų mokslo knygų pamestos žolėje guli.

— Kodėl neinat į mokyklą? — klausia nustebejęs keleivis.

— Kam mums mokytis? — visi jie vienbalsiai jam atsako.

— Kodėl? — klausia vėl jau kiek sumišęs keleivis.

— O kad sunku tokiu šiltu metu viduje nusėdėti. Lauke ar miške žaisti — visai kas kita. Mes tai ir darom. Mokslas, sakai? O pagaliau, kas mums iš to mokslo? — išdrožė vienas gudruolis už visą būrelį.

Ir suprato keleivis, kad ne kiekvienas linkęs mokytis. Jisai pamatė, jog nevisi nuvokia mokslo tikrąją vertę ir jo teikiamą palaimą. Staiga linktelėjo tris kartus į rytus ir tuojau pavirto senu seneliu. Sumišo ir išsigando vaikai.

— Štai, pasižiūrėkit, — tarė senukas jiems, paduodamas kiekvienam po veidrodelį. Vaikai sužiūro, smalsiai stebėdami, kas čia dabar bus. Ir pamatė jie, kaip kiekviename iš tų veidrodelių sukosi didžiulis žemės kamuolys erdvės platybėse. Skraidė dar čia milijonai saulių. Siūbavo žemėje vandenys; žuvis plaukiojo, medžiai šlamėjo, žydėjo gėlės. Buvo vėl matyti miestų miestai, turtingi ir gražūs muziejai; knygynai lūžte lūžo nuo knygų. O aplinkui vaikštinėjo akli žmonės ir verkė, sakydami:

— Mes nieko nematom! Mes nieko neišmanom ir nesuprantam, nes savo laiku negalėjom prisiversti mokytis... Nepažįstam gamtos, nesuvokiam gyvatos paslapčių... Neturim išminties... Akli mes — amžiams akli palikom... O pasaulis, sako, toks gražus ir toks įdomus!...

— Ir mes nieko nesuprantam! — sušuko nusiminę vaikai ir apsidairė. Bet nuostabaus senelio jau nebebuvo, o ir stebuklingieji veidrodėliai jiems iš rankų buvo dingę. Jų gi vietoje pasijuto bėlaiką prieš savo akis po didelę knygą, kurių kiekvienos viršelyje aukso raidėmis buvo užrašyta: “Mokslas — šviesa ir laimė!”

Ir vaikeliams pasidarė aišku, kad verta mokytis. Skubiai surinko nuo žemės savo išmėtytas knygas ir linksmi nuskubėjo į mokyklą.

* * *

Smagiai dainuodama keliavo Linksmutė į šiaurę. Kaip ir visos kitos trys sesutės: kukliai vilkėdama ir keleivio pavidalą turėdama, ji troško susekti teisybę. Beeidama ji kalbino miško žvėrelius, pamėgdžiojo girių paukštelius ir buvo linkusi iš anksto tikėti, kad gyvenimo laimė yra tik linksmumas ir kad vaikams to tiktai tereikia. Ir ji ilgai keliavo, ir priėjo gražią žalią lanką. Čionai linksminosi vaikų būrelis: mergytės žaidė ratelius, berniukai vartėsi žolėje. Keleivis tuojau pasveikino vaikus:

— Sveiki, linksmučiai! Gal priimsite ir mane į savo tarpą žaisti!

— O, mielai! Prašom, prašom! — kvietė juokdamies ir tarškėdami vaikai; nes patys vargu ar tikėjo, kad keleivis su jais tikrai žais. Tačiau kaip be galo visi jie nustebo, kai šis, numetęs į šalį savo lazdelę, iš tikrųjų ėmė žaisti su jais. Jis taip puikiai dainavo ir šoko taip lengvai, kad vaikų džiaugsmui nebuvo galo. Dargi vartėsi su jais žolėje, juos gaudė ir pasirodė besąs visų jų greičiausias. Ūmai viena mergytė sušuko:

— Man jau laikas namo!

— Dar pažaiskim! — bandė atkalbinėti ją keleivis. Bet tai nieko nepadėjo. Veikiai atsitiko taip, kad su juo žaisti beliko tik kokių du vaiku. Kiti visi nusiskirstė namo. Kiekvienas iš nueinančiųjų sakėsi nebeturįs laiko.

— O ką jūs darysit namie? — vis dar spyrėsi keleivis. — Juk maloniausia — tai žaisti.

— Taip, taip. Bet mums reikia pamokas ruošti ir šiaip ką kita dirbti. Mes negalim visą laiką vien tik žaisti ir linksmintis.

— O mudu žaisiva su svečiu! — atsiliepė anuodu.

— Tai judu tinginėliai, — nusijuokė visi kiti ir nuėjo sau. Gi “tinginėliais” pavadintieji susiraukė, nes pats tas vardas niekam nepatinka.

Lietuviškas kryžius apsnigtoje Nekalto Prasidėjimo Seselių sodyboje Putname

Prieš nueidama, viena linksma mergytė pribėgo prie nusiminusio keleivio ir pasakė:

— Prašom ateiti sekmadienį, tai pažaisim, padainuosim ir pašoksime. Šiokią dieną reikia dirbti ir daug, daug mokytis.

Linksmumu tesirūpinančiam keleiviui sunku buvo visa tai apimti. Todėl susimąstė ir, atsisveikinęs su paskutiniais, nukėlino sau toliau.

Ir apkeliavo jis plačias žemes. Visur susitiko daug vaikų. Tačiau kiekvieną kartą tik kai kurie iš jų temėgo tiktai žaisti, išdykauti ir linksmintis, o nuo visų kitų užsiėmimų šalinosi, jie sutartinai visų buvo vadinami tinginėliais.

Nūnai mūsų keleivį gulte apgulė sunkios mintys. Jame maišėsi įgytieji įspūdžiai, dažnai prieštaraudami vieni kitiems. Taip tad žmonių gyvenimo jis paliko kiek reikiant nesupratęs. Toks ir grįžo į paskirtąją vietą.

* * *

Suėjo jau ir metai. Ir visi keturi keleiviai atsirado ten, iš kur buvo pasikėlę kiekvienas atskirai keliauti. Nusimetė jie dabar keleivinį apdarą, tuojau laumėmis atvirto ir meilingai pasisveikino. Visos keturios bematant traškiai sušneko. Darbutė tarė:

— Ar žinote ką: gavau įsitikinti, kad darbas — vien tik darbas padaro vaikus ir žmones laimingus! Aš tai patyriau nevienu atveju.

— Ne! Tik mokslas, ir tik jis gamina džiaugsmą ir laimę! —

tvirtino Mokslutē, kaip ir pradžioje.

— Tai kad nukalbėjo! O juk turėtute pagaliau suprasti, kad tik-tai sąžiningumas, tiesumas ir širdies prakilnumas kuria laimę tarp žmonių, — pastoviai laikėsi savo Teisutė.

— O aš jau nieko nebegaliu pasakyti, — prakalbo prislėgtu balsu, kadaise gyva nenuorama, Linksmutė. — Nieko tikro nepajėgiau susekti savo kelionėse. Tik lyg per sapną gavau nuvokti, jog vienų žaidimų bei linksmybių žmonių vaikams, rodos, neužtenka...

Atsinaujinus nuomonių skirtumams, seselės laumės vis dar negalėjo susitarti. Jos dūsavo ir laukė iš kur nors pagalbos.

Štai pasitaikė, kad skrido pro šalį vėjas — pats stipriausias, visų vėjų galingiausias. Jisai nugirdo laumių skundą ir švilptelėjęs tarė:

— *Ak seselės, gražiosios laumelės:
Nunešiu jus pas išminčių Protenį.
Jis jums tiesą pasakys —
Jūsų nerimastį išvaikys.*

Įsikibo laumės į vėjo sparnus. O jis jas užnešė į augštą, augštą kalną, net viršum debesėlių — visai prie pat žvaigždžių ir saulės karalystės. Tenai, šviesos spindulių pilyje, gyveno išminčius Protenis: senas, žilas, tūkstantmetis senutėlis. Jis maloniai nustebejęs, pasižiūrėjo į gražiausias seseles ir paklausė:

— Nagi ką man pasakytute, gražiosios viešnelės?

— Ak, išminčiau Proteni! Padėk mums ir išaiškink, kas atneša žemės vaikams laimę: darbas, mokslas, sąžiningumas ar linksmumas? — prašė visos vienu balsu.

Nusišypsojo išminčius ir pakvietė visas seseles prie didžiulio slėpiningo veidrodžio, kuris mokėjo atspindinti visą žemės pasaulio gyvenimą. Laumės tuojau susmeigė į jį akis ir smalsiai ėmė stebėti. Iš pradžių tik susidrumstė veidrodis, bet veikiai ėmė jame ryškėti vaizdai ir pavidalai.

Ir štai, viename žemės krašte išvydo tyliai vingiuojančią didelę upę. O jos pakrantėmis išsimėčiusios mažos, šiaudais dengtos, trobelės. Rodės, joms taip patogų ir jaukų prie žemės prikniubusioms tūnoti. Dirvose gelsvuoja rugiai ir kviečiai. Žali miškeliai ilgesingai ošia. Pašlaičių krūmuose ir skaidrių erdvių dausose, — visur pilna

čiulbančių paukščių. Pakelėse berymą susimąstę seni kryžiai. O iš už debesėlių šypsos motulė saulė.

Žmonės ten dirba, pluša, kruta. Ir šypsosi jų veidai, kad rankos ir pūslėtos nuo darbo. Jie patys visai jau kukliu, net prastučiu apdaru teprisidengę. Laukų platybėse čia vienur, čia kitur suskamba dainos. Pakelėje, ant kalvutės, aptvertos senos kapinaitės su augalotu ir gražiai kepurėtu ąžuolu, budinčiu šioje vietelėje, turbūt, nemažiau, kaip kokius 500 metų. Po juo daili, nauja koplytėlė. Skubantieji praeiviai, pagarbiai žvilgterėję į šią šventą vietą, kepurę nukelia; daugiau laiko turintieji priklaupia trumpai, bet nuoširdžiai maldai. Ttai regėdamos, seselės laumės sutartinai nusprendžia:

— Matyt, jog čionai visur aplinkui vien šviesa ir meilė gyvena!

Ir vėl sesutės mato kitą vaizdą. Skamba ir gaudžia šventovės varpai. Žmonės suklaupę garbina pasaulio Kūrėją, o sparnuotieji dangaus pasiuntiniai gina ir saugoja juos nuo piktų minčių.

Prie pačių šventovės durų, iš kažkur staiga atsiradusi, mergaitė dalina pavargėliams po duonos gabalą. Nevienas iš vyrų ir moterų įspaudžia jiems į delną po sidabrinuką. Visų veidai švelniai šypsosi. Neveltui gi sesėms pavyko išvelgti pačią laimę, kaip jinai, spinduliuojančių debesėlių apsisiautusi, keliauja iš namų į namus. Ir visa tai dėjosios toje pat šiaudastogių pirkelių šalyje.

Pajuto laumės, kad ir jas pačias apglėbė nepermanoma šviesybė. Tik kai jau įsiliejo į jų širdis, tai pavirto nauju, vidiniu regėjimu. Dabar be niekur nieko pasidarė aišku, ko dar reikia pridėti prie mokslo, darbštumo, linksmumo bei tiesaus sąžiningumo, norint, kad žmogus žemiškąją laimę pilnu saiku išgyventų.

Tarytum iš puikiausio sapno pabudo visos jos, pajutusios ant savęs Protenio tiriantį žvilgsnį. O jisai iš lėto pravėrė lūpas ir tarė:

— Kaipgi atsitiko, kad jūs tik keturios pas mane atvykot? Argi penktosios sesės niekad neturėjot? Keturias žmogaus prigimtines puses jūs, tiesa, labai gražiai išreiškiat. Betgi tai yra lyg namai be stogo, ar medis be viršūnės. O juk niekas kitas, kaip tik *Meilė* yra žmogaus sielos stogas ir viršūnė. Iš jos tai spinduliuoja jautrus gailestingumas į kitus. Net sąžiningas teisingumas yra šaltas. Jis tik rūpestingai padalina tai, kas kuriam priklauso; nuo savęs jis niekam nieko viršiau neprideda. Tik meilės darbas — yra aukos darbas ir tuo pačiu giliausio žmogaus džiaugsmo pati versmė. Argi netaip?

O laumės droviai susižvalgė ir, lūpą kramtydamos, truputį paraudo. Tačiau visos jautė stiprų pasitenkinimą, kad jas kaip tik čionai aplankė toks neįprastas, bet toks aiškus, vaiskus žinojimas.

Šypsojosi Protenis, kai laumutės, atsisveikindamos, širdingai jam dėkojo.

Jos gi visos keturios rankomis tuojau susikabino. Išskleidė savo šviesiuosius rūko apsiaustus ir ėmė leisti į senąją girią — tiesiai į tuščius paliktus Žaliuosius Rūmus...

Kartą bevaikščiodamas Mikutis viename kieme pamatė baltą šunytį. Mikučiui šuniukas labai patiko. Jis mėgino jam prisigerinti, bet, matyti, Mikutis šunyčiui nepatiko, nes tas, užuot žaidęs, tik pyko ir lojo.

Mikutis nutarė jį prisijaukinti ir, kitą kartą atėjęs, atsinešė didelį kaulą. Tačiau ir tai nieko nepadėjo. Tiesa, šunytis išbėgo į gatvę, bet iš jo rankų kaulo imti nenorėjo.

Tuo tarpu pro šalį ėjo žmogus su dideliu maišu ant pečių.

— Aha, — tuojau pralinksmedėjo Mikutis, — dabar aš nebenuobodžiausiu: paerzinsiu šunytį ir žmogų išgązdinsiu.

Mikutis išsitraukė iš kišenės virvelę, tyliai prisiartino prie žmogaus ir pririšo kaulą prie maišo.

Šunytis, pamatęs kabantį kaulą, pradėjo žmogų su maišu vytis. Mikutis sekė paskui juos.

Šunytis keletą kartų taip smarkiai timptelėjo kaulą, kad net pats smarkiai pašoko į orą.

Žmogus gi manė, kad sunkus maišas pats smunka nuo pečių žemyn. Jis kelis kartus mėgino maišą aukščiau ant pečių užsidėti. Mikutis leipo juoku ir, prilindęs visai arti, užčiaupė ranka burną, kad garsiai nesusijuoktų.

Bet staiga tik “paukšt”... ir plona virvelė nutrūko.

— Ai, vau, — pasigirdo kartu.

Šunytis, krisdamas pataikė Mikučiui į veidą ir pargriovė jį, o pats su kaulu nubėgo į savo kiemą.

Žmogus atsigręžė, bet, pamatęs išdykėlį berniuką, gulintį ant žemės, tik numojo ranka ir, pasitaisęs maišą, nuėjo savo keliu.

Mikutis atsikėlė ir, pasitrynęs savo šonus, nuėjo nesmagus namo.

Mikučio geriausias draugas buvo Petriukas. Jie buvo beveik vienodo ūgio ir labai panašūs. Nekartą svetimi juos laikė dvynukais. Labai dažnai jie vienas kitą lankydavo.

Petriukas labai mėgdavo piešti. Jei Mikutis jį rasdavo piešiant, tai labai sunku būdavo jį ištraukti pažaisti.

— Palauk, palauk, — sakydavo jis Mikučiui: — tuoj baigsiu savo piešinį ir einu su tavim.

O tas "tuoį" nekartą užsitiesdavo visą valandą.

Mikutis tada, kad nebūtų nuobodu, sugalvodavo pats vienas kokį žaidimą ar juoką.

Ir šį kartą Mikutis rado Petriuką piešiant ir negalėjo jo išvadinti į lauką.

Mikutis galvojo, ką Petriukui padaryti, kad jis mestų piešęs. Pro langą jis pamatė, kad gatvėje žmogus taisė sugedusį motociklą.

Motociklo signalinė dūdelė buvo nuimta ir padėta ant žemės.

Kai keleivis nematė, Mikutis paėmė dūdelę ir grįžo pas Petriuką.

Tuo tarpu Petriukas vėl taip įsitraukė į darbą ir užsigulė ant stalo, kad net kėdė, ant kurios sėdėjo, buvo pavirtusi ir užpakalinės kojos pakeltos nuo grindų.

— Žinau, kur aš padėsiu dūdelę, — apsidžiaugė Mikutis ir tyliai pakišo dūdelę po pakelta kėdės koja.

Petriukas, išgirdęs krebždesį, paleido kėdės užpakalines kojas ant grindų. Pasigirdo garsus dūdelės signalas.

Petriukas nusigandęs griebėsi už stalo ir jį pakreipė. Pašoko rašalinė nuo stalo ir lėkdama pataikė tiesiai ant atsitūpusio Mikučio nugaros.

O čia dar subėgo visi namiškiai. Atėjo ir keleivis, išgirdęs pažįstamą dūdelės balsą.

Dėl savo nevykusio sumanymo Mikutis turėjo daug nemalonumo ir gėdos.

* * *

Kitą dieną Petriukas pats užėjo kviesti Mikučio pasivaikščioti. Jis norėjo, kad Mikutis užmirštų įvykį su rašalu.

Bet dabar Mikutis, norėdamas atkeršyti Petriukui už jo paišybą, paėmė knygą ir apsimetė esąs labai užimtas skaitymu.

— Palauk, palauk, aš tuoj baigsiu skaityti, — Petriuko žodžiais atsakė Mikutis į kvietimą.

Petriukas nusprendė palaukti ir sugalvojo kieme žaisti fontaną. Kai dubenėlyje vandens pritrūkdavo, jis prašydavo Mikutį, kad pripiltų vandens. Tuo jis trukdė Mikučiui skaityti.

Pagaliau Petriuko prašymai Mikučiui nusibodo. Jis pasakė:

— Gali pats ateiti ir vandens pasiimti.

Ir tuoj Mikutis prisiminė vakarykštį atsitikimą su rašalu ir pagalvojo:

— Palauk, tu vakar mane apipylei rašalu, o aš šiandien apipilsiu tave vandeniu.

Mikutis pripylė kibirą vandens ir pakabino jį ties durimis. Patenkintas sumanymu, vėl atsisėdo prie lango skaityti.

Petriukas pro langą pastebėjo Mikučio sumanymą ir nusprendė:

— Aha, matau, ką sugalvojai. Pamatysim, ar tik tu vėl pats neapsipils.

Petriukas, pasiėmęs dubenėlį, su kuriuo žaidė, ir pridengęs juo galvą, drąsiai įžengė į kambarį.

Mikutis iš anksto šypsojosi. Bet vanduo iš kibiro, užuot apipylęs Petriuką, kaip Mikutis norėjo, smarkiai krisdamas atsimušė į dubenėlio dugną ir visu smarkumu apliejo paties Mikučio galvą.

— Ai, ai! — suriko Mikutis.

— Šiandien tikrai nusiplovei vakarykštį rašalą, — juokėsi Petriukas.

K R Y Ž I A I

ALGIS KALVELIS

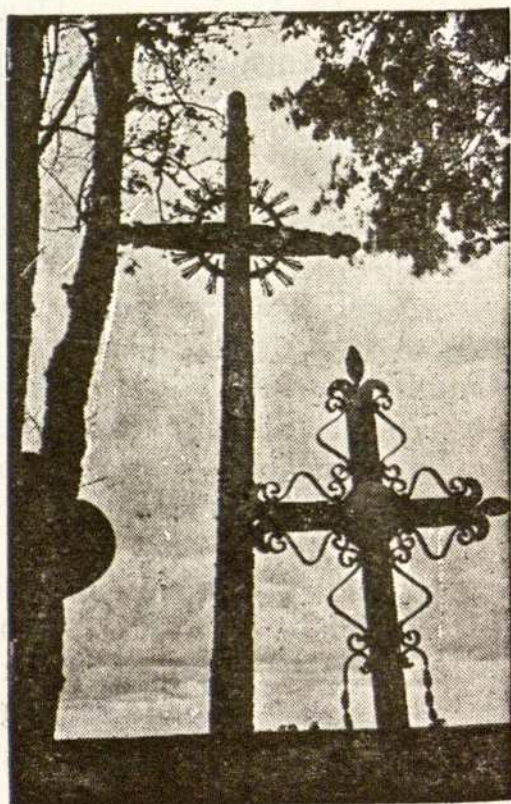
Pakrypę mūs kryžiai,
Lyg iš žemės išaugę,
Lietuvio jie kančią ir viltį
Ties kryžkelėms saugo.

Jie stovi sodyboj,
Prie dulkančio kelio,
Darganoj ir naktį
Ir kai čiulba paukšteliai.

Jie laimina derlių
Ir žydintį žiedą,
Paguodžia keleivį,
Kai ašaros rieda.

Ir klajodams pasauly,
Daug kryžių mačiau:
Ir žydinčiuos slėnius,
Ir snieguotuos kalnuos, —

Bet pavargęs pasaulio keliuos,
Vis lietuviško kryžiaus ilgiaus:
Tik lietuviškoj žemėj
Jis skaudančią širdį paguos.

GIMTOSIOS *šalies* PASAKOS

LIŪTAS IR ŽMOGUS

Pateikė A. GIEDRIUS

Augino liūtas sūnų. Užaugino didelį ir išmokė. Ir pasakė:

— Dabar, vaikeli, jau tu užaugintas ir išmokytas, o esi toks stiprus, kad nė jokio žvėries nebijosi. Bet saugokis žmogaus.

Tėvo išklausęs, liūtukas galvojo: “Kas jis per vienas, tas žmogus, kad liepė jo saugotis? Eisiu pajieškoti — bene kur-nors pamatysiu.”

Išėjo iš girios ir eina pagiriu. Ogi štai ir atvažiuoja žmogus, vežimą malkų prisikrovęs. Bet kaip tik pamatė liūtą, tai paliko viską ir nudūmė į girią, ir įsilipo į medį. Liūtukas priėjo prie išsigandusių arklių, apžiūrėjo juos ir paklausė:

— Kas jus taip apipainiojo?

— Žmogus, — atsakė arkliai.

— O kur tas žmogus?

— Nubėgo.

Liūtukas pasižiūrėjo, pasižiūrėjo ir nuėjo sau tolyn galvodamas: “Kas jis būtų tas žmogus, kad jis gali taip arklius apipainioti?”

Netoli kitas žmogus, pasijungęs jaučius, arė dirvą. Liūtukas eina prie to artojo. O tas, pamatęs liūtą, paliko jaučius ir žagrę ir pabėgo. Liūtukas apžiūrėjo jaučius ir paklausė:

— Kas jus taip apkalė pagaliais?

— Žmogus, — atsakė jaučiai.

— O kur tas žmogus?

— Nubėgo.

Liūtukas eina toliau. Žiūri — viename kirtime kažinkas ažuolus skaldo. Jis eina artyn prie to skaldytojo. O žmogus pasilenkęs dirba, nė nemato, tik pasijunta, kad liūtas jau po nosia.

— Padėk Dieve! — prašneko liūtas.

— Dėėkui... — vos ištarė žmogus.

— Kas tu per vienas? — paklausė liūtukas.

— Žmogus, — atsakė tas.

— Ahaa, tai tu žmogus! — stebėjosi liūtukas. — Štai koks tu bėšas! Nei baisus, nei didelis. O mano tėvas sakė...

Ir liūtukas ilgai žiūrėjo į žmogų ir stebėjos. Žmogus nežinojo ką daryti. Paskui liūtukas sako:

— Eiva mudu imtis?

Žmogus tik išvertė akis... Bet susigriebęs sako:

— Atsiprašau, aš dabar labai neturiu laiko: man reikia perskelti ąžuolą. Jeigu nenori ilgai laukti, tai padėk man — tuoju galėsiva ristis.

— Gerai, — sako liūtas, — skelkiva, padėsiu.

O tas žmogus jau buvo gerokai ąžuolą įskėlęs ir didelį plyšį padaręs.

— Tu dabar plėšk, — sako jis liūtui, — o aš pamušiu, kad geriau skiltų.

Liūtukas tuoju sukišo savo letenas į plyšį ir plėšia, o žmogus tuo tarpu pokšt, pokšt išmušė kylius, plyšys susičiaupė ir suspaudė liūtukui letenas. Liūtukas pradėjo šaukti:

— Oi, oi!..

— Plėšk! — suriko žmogus. — Ko išsišiepei!

— Negaliu, negaliu! Skauda!

— Žioply! — tarė žmogus. — Kaip tu eisi su manim imtis, kad savo letenų iš plyšio nestengi ištraukti!

Paskui pasikirto šmaikštų ąžuoliuką ir ėmė skalbti liūtui per šonus. Talžo ir sako:

— Kad toks menkas, nesipainiok man visai po akių! Štai tau, štai tau!..

Išpylęs liūtui kailį, žmogus vėl sukalė kylius kaip buvę, ir liūtas išsivadavo. Saldžiai atsidusęs pabėgo.

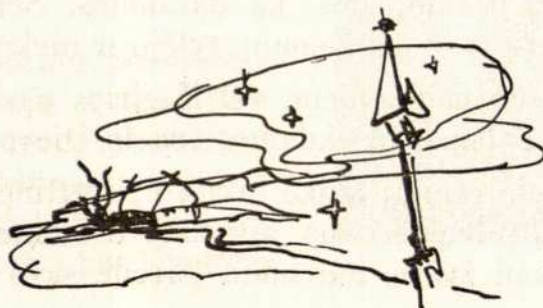
Parsivilkio liūtelis į urvą ir guli, serga, vos tik gyvas dribso. Parėjęs tėvas klausia:

— Kas pasidarė, vaike? Ar sergi?

— Sergu, sergu.

— Bene žmogų matei?

— Mačiau, mačiau, — sudejavo liūtukas, — bet daugiau nebenoriu jo matyti.

LOKIAI

A. GRIGAITIS

Čia aš jums papasakosiu du atsitikimus su lokiais, kuriuos mano senelis pasakojo dar man mažam esant. Dabar juos prisiminiau ir atpasakosiu jums, o jūs papasakokite kitiems, už save jaunesniems. Ir taip šie atsitikimai su lokiais keliaus iš kartos į kartą, iš vienos vietos į kitą.

Buvo taip. Kartą rugiapiūtės metu moterys pamiškėj piautuvais piovė rugius. Tarp piovėjų buvo viena sena moterėlė, kuri, kiek jos jėgos leido, irgi talkino rugiapiūtėje.

Žiūri, iš miško atkubilduoja lokys, didžiulis lokys — ir tiesiai piovėjų link. Išsigandusios jaunesnės piovėjos leidosi bėgti. Tik senelė, jausdama, kad nuo senatvės sustingusios kojos neišgelbės jos nuo lokio, pasiliko vietoje ir atsidavė Dievo valiai.

Lokys artinosi prie senelės ir maurojo. Bet jis ėjo tik ant trijų kojų, o ketvirtąją nešė aukštyn pakėlęs. Prisiartinęs prie senelės, lokys sustojo ir dar garsiau pradėjo mauroti. Išsigandusi ir mirti pasirengusi senelė pamatė, kad lokio pakeltos kojos letenų įstrigęs didelis pašinas. Ji tuojau suprato reikalą ir prisiartinusi ištraukė pašiną, o žaizdą nuplovė vandeniu, kurį moterys buvo atsinešusios gerti.

Lokys nepiktai sumaurojo ir apsisukęs nušlapsėjo miškan.

Pabėgusios piovėjos, pamačiusios lokį nudūlinant miškan, vėl sugrižo ir labai nustebę, radusios senelę sveiką.

Senelė papasakojo visą atsitikimą. Piovėjos gėdinosi palikusios nelaimėje vieną senelę, atsiprašinėjo ir aiškinosi, kad buvusios taip išsigandusios, jog nežinojusios, ką darančios. Senelė, per ilgą savo amžių mačiusi gerų ir blogų žmonių, tylėjo ir nieko joms nesakė.

Kitą dieną, tuo pačiu metu, vėl iš girios pasirodė lokys. Jaunosios piovėjos vėl pabėgo, palikdamos senelę Dievo valiai.

Šį kartą senelė ramiai laukė lokio. Prisiartinęs lokys padėjo prie senelės kojų korį, pilną medaus, apsisuko ir ramiai nudūlino miškan. Senelė suprato, kad žvėris tuo būdu parodė savo dėkingumą.

Kitas nuotykis su loku buvo toks. Kartą ankstybą pavasarį mūrininkas, persimetęs per petį maišą su savo įrankiais, ėjo per mišką į miestą uždarbiauti.

Tik staiga jis girdi, kad užpakalyje jo kažkas atlumpsi. Atsigrįžta — o gi lokys vejasi jį. Po žiemos miego pabudęs, alkanas lokys vejasi pirmąjį pamatytą gyvą daiktą, kad pasotintų savo didžiulį alkį.

Mūrininkas bėgti, kiek tik kojos neša. Lokys vytis. Matydamas, kad nuo alkano lokio neištruks, meta savo maišą su įrankiais lokiui po kojų. Lokys perplėšia maišą, bet nieko valgomo tenai neradęs, vėl — vytis žmogų.

Žmogus pribėga patvinusią upę, kuria plaukia ledo lytys. Nieko nelaukdamas, šoka jis ant vienos ledo lyties ir plaukia pavandeniui. Tačiau ir žvėris šoka ant kitos lyties ir taip vejasi savo auką. Tuo tarpu mūrininko lytis priplaukia salutę, ir šis, įsikabinęs į beaugančius ant kranto karklus, užšoka ant sausumos.

Čia pat ir lokys. Šalia salutės jis nušoka nuo lyties į vandenį ir, priplaukęs prie kranto, mėgina išlipti. Bet nesiseka. Upės srovė traukia gilyn, ir į slidų ir statų krantą negali įsikabinti. Ilgai bandė išlipti iš vandens žvėris, bet pagaliau ir jo jėgos išsibaigė: pavargo ir pradėjo pasinerti vandenin ir vėl iškilti vandens paviršium.

Žmogui pagailo skęstančio gyvo sutvėrimo. Jis sugriebė lokiui už ausų ir padėjo jam išlipti į krantą, negalvodamas, kas paskui bus.

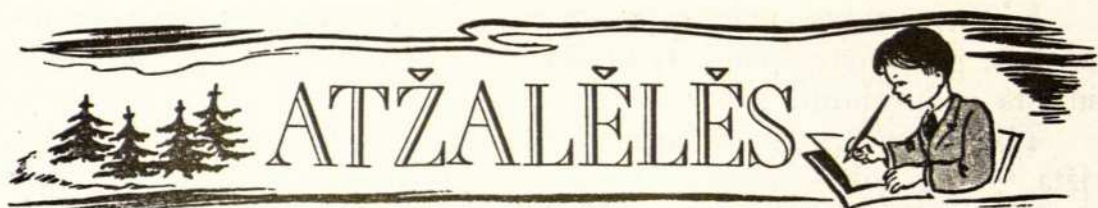
O lokys, išsigelbėjęs iš vandens, pasuka nuo žmogaus į kitą salutės pusę. Mūrininkas, nutaikęs progą, užšoka ant praplaukiančios lyties ir laimingai pasiekia upės krantą.

AUŠROS VARTŲ MARIJA PAŠTO ŽENKLUOSE

Marijos Metų užbaigimui pažymėti Vatikanas išleido seriją pašto ženklų su Vilniaus Aušros Vartų Marijos atvaizdu. Tas pats paveikslas yra trijų skirtingų spalvų: kitai pašto ženklų vertei — kita ir spalva. Lotyniškas įrašas reiškia — Gailestingumo Motina.

Stebuklingasis Marijos paveikslas yra pieštas 16 amžiuje. Aušros Vartai jau keli šimtai metų yra labai brangi Lietuvos sostinės šventovė. Gautomis žiniomis, stebuklingasis paveikslas bolševikų kažin kur išvežtas.

BIRUTĖS SAPNAS

VIDA AUGULYTĖ

Birutė gyveno Clevelando užmiestyje, netoli nuo miško. Vieną dieną ji nuėjo uogauti. Jau buvo pririnkusi daug uogų, kai ji pamatė žolėtą aikštelę. Mergaitė buvo pavargus, tai išsirinkus gražią aikštelės vietą, ji atsisėdo. Žiūri į medžius pilnus čiulbančių paukščių, žiūri į skaidrų mėlyną dangų ir galvoja: "Lietuvoj miškai ir šilai skambėdavo gražesnėmis paukščių giesmėmis. Dangus būdavo skaidresnis ir balti pūkiniai debesėliai atrodydavo minkštesni. Kažin, — galvoja Birutė, — ar Lietuva vėl kada bus laisva?"

Tuo metu kažkoks paukštis artimam krūme sučiulbėjo. Birutei atrodė, kad jis čiulbėjo: "Bus laisva! Bus laisva!"

Taip galvodama, Birutė užmigo. Ji sapnavo Vilniaus didelę gatvę, kuria žygiuoja ilga procesija, didelė žmonių minios lydimas. Birutė pamato, kad ji veda tą procesiją. Paskui ją eina autoriai, poetai ir dainiai. Paskui juos žygiuoja kariai ir partizanai. Žmonių minią sudaro visi kiti lietuviai. Jie šaukia: "Valio, Birute, tu išlaisvinai mūsų tėvynę!" Birutė sako: "Jūs klystate. Kaip gi aš išlaisvinau tėvynę?" Tuo metu iš kažin kur atsirado kunigaikštis Vytautas ir sako: "Tu išlaisvinai tėvynę, išlaikydama mūsų šventą tėvų kalbą. Tu raginai kitus lietuvius su lietuviais kalbėti tik lietuviškai. Tu siuntei rašinėlius lietuviškam vaiku laikraštėliui, kad kiti vaikai galėtų įdomiai paskaityti savo kalbą. Tu, nuėjus bažnyčion, meldeis iš lietuviškos maldaknygės, ne iš angliškos, kaip daug kitų vaikų. Tu, būdama dvylikos metų mergaitė, darei kiek galėjai išlaisvinti Lietuvai, ir tu ją išlaisvinai! Valio, Birute! Valio!"

Pabudus Birutė žinojo, kad ji ne visada lietuviškai kalbėjo su savo lietuvaitymėmis draugėmis ir kartais patingėdavo nusiusti "Eglutei" rašinėlį. Ji pasižadėjo kalbėti lietuviškai, kada tik galėdama ir kada kokią pasaką ar mįslę išgirdus nusiusti "Eglutei". Taip pat ji pasižadėjo daryti ką tik galėdama, kas padėtų Lietuvai.

Cleveland, Ohio.

NEPAMIRŠKIME, KAS MES ESAME

IRMGRIDA STASAITĖ

Gyvename toli nuo tėvynės Lietuvos. Šiandien apie ją mes girdime iš tėvėlių pasakojimų, iš mokytojų, sužinome iš istorijos, iš laikraščių. Jos grožį matome dailininkų piešiniuose, fotografijose. O lietuviška mokykla mus moko lietuvių kalbos, dainų, žaidimų, papročių. Žodžiu, visi nori, kad mes nepamirštumėm tėvų šalies.

Iš istorijos žinome, kad Lietuva buvo didelė ir garsi. Turėjo daug garsių valdovų. Daug karų yra laimėjusi ir daug pati nuo priešų kentėjo ir dabar tebekenčia. Skaudžiai išgyveno spaudos draudimo laiką. Rusija norėjo surusinti mūsų krašto žmones. Draudė skaityti ir melstis lietuviškai, bet lietuvis mylėjo savo kalbą. Nenusiminė, slaptai spausdino ir platino knygas. Daug savanorių atsirado, kurie tas knygas nešė į žmones. Jie vadinosi knygnešiai. Ne vienas jų buvo rusų nušautas ar ištremtas į Sibirą. Bet ir gudrūs buvo knygnešiai: laikraštėlių paslėpdavo net duonos kepalėlyje, ir taip laikraštis keliaudavo per žmones.

Lietuvis niekad neišsigąsdavo nei priešų grasinimų, nei žiaurių bausmių. Kaip baisiai aprašomos Kražių skerdynės! Kaip žiauriai ten buvo žmonės kankinami rusų kazokų vien tik dėl to, kad jie norėjo turėti savo bažnyčią ir melstis lietuviškai.

Motinos mokė savo vaikus skaityti, verpdamos siūlus, tai matome iš dailininko Rimšos paveikslo. Tačiau lietuviai ir tokiais laikais nežuvo, o priešingai, išaugino galiūnus, daug mokytų žmonių, kurie vėliau atstatė nepriklausomą Lietuvą. 1918 metais vasario 16 dieną Lietuva buvo paskelbta nepriklausoma. Lietuva gražiai tvarkėsi: krašte kilo švietimas ir kultūra, buvo daug gražių mokyklų pastatyta, gražių ūkių, fabričių ir tt.

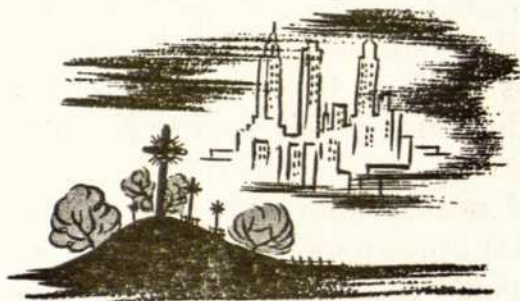
Tačiau neilgai džiaugėsi Lietuva, vėl užpuolė ją rusai, kankino ir trėmė jos žmones į Sibirą. Kankino ir tebekankina dabar jos nekalčius žmones ir naikina turtą. Bėgo žmonės, kur kas galėjo. Bėgome ir mes, bėgome toliau nuo ruso. Kelionė buvo baisi, degė miestai, ir žiaurus karas naikino viską.

Karui pasibaigus, pabėgę nuo priešo lietuviai gyveno įvairiose Vakarų Europos valstybėse. Ir ten, nors sunkiai gyvendami, rūpinosi lietuvių ir jaunuomenės mokymu. Kūrėsi lietuviškos mokyklos, bažnyčios. Tačiau reikėjo ieškoti pastovesnio apsigyvenimo. Žmonės išvažinėjo į įvairius pasaulio kraštus. Dauguma žmonių atvyko į Ameriką, kaip į antrąją savo tėvynę, kur nuo seno jau daug lietuvių gy-

vena. Amerikos lietuviai daugiausia pabėgėliams padėjo. Čia atvykę, radome lietuviškas parapijas, mokyklas, lietuves seseles mokytojas. Mokykloje čia jaučiamės vėl visi savi. Galim ramiai mokytis ir džiaugtis. Tiek daug lietuviškų knygų, vaikams laikraštelių, organizacijų. Nieko netrūksta. Tėveliai nesigaili nieko, kad tik užaugtumėm geri lietuviai. Prisiminkime tik, kaip sunkiai lietuvis kovojo už savo kalbą, raštą ir tikybą. Nejaugi mes dabar pamirštume viską ir, čia gerai gyvendami, pamiltume kas svetima. Užmirštume lietuvi partizaną, alkaną ir šaltyje kovojantį už savo žemę ir tautą?

Ne, mes negalime užmiršti. Mes turime laimės čia mokytis. Visi mums padeda, visi aukojasi dėl mūsų. Todėl pasižadėkime vykdyti tėvelių ir mokytojų norą, kad grįžę į Lietuvą galėtume drauge su sesėmis ir broliais lietuviais džiaugtis ir dirbti savo tėvynei.

Cleveland, Ohio.

KAIP MANO DĖDĖ ŽUVO UŽ LAISVĘ

RIMVYDAS GRIGALIŪNAS

Aš buvau pusantrų metų, kai mes bėgom iš Lietuvos. Bobutė, mamutė, tėtukas ir dėdė buvo labai nusiminę ir verkė, bet aš nežinojau kodėl. Dėdė prie Vokietijos sienos priėjo prie bobutės ir pasakė, kad dar jis Lietuvai bus reikalingas, kad jis negali palikti vargšės Lietuvos. Bobutė jį peržegnojo ir pradėjo verkti. Vėliau ji man daug pasakojo apie Dėdę. Jis buvo geras žmogus, labai švelnus ir geros širdies. Jis labai mylėjo gyvuliukus ir kartais valandomis žiūrėjo į skruzdėlyną arba į vievesiuką, statantį savo lizdelį. Bobutė daug apie jį kalbėjo ir labai verkė pasakodama arba žiūrėdama į jo fotografiją.

Mes ilgai nieko negirdėjome apie Dėdę, bet vieną dieną netikėtai gavome laišką iš Lenkijos: buvo iš Dėdės. Mes džiaugėmės, kad gy-

vas, bet jis buvo partizanas ir galėjo kiekvieną minutę būti sugautas ir nužudytas... Kiek vargšui Dėdei reikėjo kentėti, kaip baisu miške gyventi ir visą laiką rusų bijoti. O kiek mažai jie turėjo valgyti! Kartais atsigerdavo iš balos vandens ir tai būdavo jų pusryčiai, pietūs ir vakarienė. Kai jau jiems buvo nebeįmanoma nuo rusų pasislėpti, jie būreliais norėjo pabėgti į Vokietiją.

Kartą iš Dėdės gavom laišką, kad jis turėjo progos pabėgti į Vokietiją, bet jis savanoriu dar pasiliko. Mes bijojom ir meldėmės dėl Dėdės.

Ir tikrai vieną kartą dešimt partizanų su dokumentais bėgo per sieną. Rusų šunės užuodė juos. Du gyvi grįžo atgal, kiti aštuoni žuvo. Vienas iš dviejų buvo Dėdė. Jis buvo sunkiai sužeistas, bet šiaip taip prišliaužė mišką. Susiradęs savo draugą, galvojo, kaip išsigelbėti, nes aplinkui jų ieškojo. Laimei, jis surado lietuvaitę, kuri rizikavo savo gyvybe ir padėjo vargšams partizanams, aprišo žaizdas, kiek turėjo, pamaitino. Netoli miškely jie išsikasė urvą ir apsigyveno. Sunkus buvo tas jų gyvenimas.

Ta mergaitė per Ameriką surado ir mus. Dėdė rašė viename laiške, kad jau antys skrenda į pietus ir kad jis pavydi joms, kad jis negali skristi ten. Vieną žiemos dieną jis parašė, kad jau yra sniego ir kad rusai lengviau dabar gali juos surasti. Laišką baigė šituo eilėraščiu:

*O jei gulėsiu aš ant gatvės,
bus daugel, daugel pajuokos,
tai Tu, Motule, neraudoki:
Dievulis Tave tepaguos.*

Mes jau nustojom vilties. Ir tikrai vieną dieną gavom laišką iš tos lietuvaitės, kur ji parašė, kad vilkai (rusai) juos sudraskė. Daug kartų mes skaitėm jo laiškus ir verkėm. Aš norėjau atkeršyti Stalinui. Bet dabar jau Stalino nėra, o vistiek Lietuva rusų. Man liūdna, kad dabar galiu tik melstis ir savo kalbą mokytis ir jos neužmiršti. Bet su Dievo ir pasaulio pagalba išlaisvinsim Lietuvą iš rusų ir grįšim į savo gimtąjį kraštą.

Toronto, Canada

MINTYS APIE TĖVYNĘ

VIRGINIJA LIAUDANSKYTĖ

Svetimas kraštas, svetima kalba ir svetimas mokyklos suolas vis nuteikia mane galvoti ir kartu suprasti, kad ir aš čia, Amerikos žemėje, esu tik svetima.

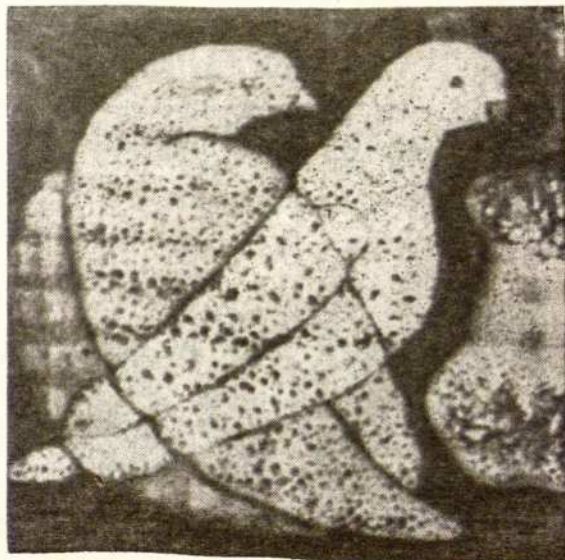
Gal dėlto vis nuolat savo mintyse kreipiuosi į Augščiausiąjį klausdama — Dieve, kodėl man mažai paskyrei klajūnės dalį, kodėl neleidi gražiąją vaikystę išgyventi mano tėvynėj Lietuvoj? Kodėl apie savo gimtąjį kraštą su jo dainomis, pasakomis ir padavimais — tegaliu sužinoti iš atsakymų nuolat kartodama žodį — kodėl? Ar ieškodama straipsnelių pasiskaityti apie Lietuvą?

Lietuva mano, žinau — tu baisiai, baisiai kenti. Jau taip ilgai raudonieji pabaisos mindžioja tave, kartu žiauriai kankindami tavo vaikus ar juos ištremdami. Kaip nuolat girdžiu savo tėvelių atodūsius, kai jie skaito apie išniekintų partizanų didvyrišką mirtį...

Tėvyne mano, kai aną baisų metų tėveliai mane išsinešė į nežinią, jau daug, daug dienų prabėgo sudarydamos net kelių metų eilę. Palikau tave, Tėvyne, dar būdama maža ir prisiminimų apie tave neturiu. Bet iš pasakojimų ir pasiskaitymų — jaučiu, kad tu, Tėvyne, esi man brangi ir gražiausia iš visų kraštų.

Augdama svetimoj žemėj, semiuosi išminties iš knygų svetima kalba. Bet už tavo laisvę, miela Tėvyne, maldos vainiką vis pinu sava lietuviška kalba. Ir kai vėl grįš tau laimė būt laisva — patikėk, Tėvyne mano, — sugrįšiu ir aš tada...

Detroit, Mich.

ALĖ RŪTA - NAKAITĖ LAIMĖJO PREMIJĄ

Rašytoja Alė Rūta-Nakaitė Arbačiauskienė laimėjo "Draugo" 1954 metų romano konkurso premiją 1000 dol. Mums ypatingai malonu tai priminti savo skaitytojams, nes Alė Rūta yra nuolatinė "Eglutės" bendradarbė ir jauniems skaitytojams gerai pažįstama. Ką tik praėjusiame numeryje užbaigėme spausdinti jos parašytą vaidinimą "Pakrūmė".

Alė Rūta laimėjo premiją už romaną "Trumpa diena", kuriame vaizduojamas kaimo gyvenimas Lietuvoje paskutiniais keleriais laisvės metais. Tas romanas dabar spausdinamas "Draugo" atkarpoje, o po to pasirodys atskira knyga. Autorė dar Lietuvoje, vokiečių okupacijos metu, yra laimėjusi vaikų laikraščio "Žiburėlio" premiją už poeziją vaikams. Tai buvo eiliuotas vaidinimas "Žiogas ir skruzdės". Tremtyje Vokietijoje 1946 metais buvo išleistas jos poezijos rinkinys "Be Tavęs", 1947 metais novelių knyga — "Likimo keliu". Toliau 1953 metais išleista jos didelė ir graži apysaka "Duktė". Šiuo metu Vokietijoje yra išspausdintas vaidinimas "Nunešk, upeli, žasų vargus". Kiek sutrumpintas, "Lapės sąžinės" vardu, šis veikalas buvo suvaidintas Vaikų Teatro Čikagoje.

Alė Rūta yra gimusi 1915 metais Petrapilyje, tremtyje Rusijoje, au go Kamajų apylinkėje, Rokiškio apskrityje. Taigi yra kilusi iš to rytų aukštaičių krašto, iš kurio yra išaugę A. Strazdelis, A. Vienožindys, A. Baranauskas, Vaižgantas, Stp. Zobarskas ir kiti mūsų rašytojai, pasižymėję nepaprastu nuoširdumu, gamtos meile ir lietuvių kalbos turtingumu bei grožiu. Mokėsi Rokiškio gimnazijoje, studija-

vo Kauno ir Vilniaus universitetuose. Dar mokslą gilino Vienos universitete. Dabar gyvena JAV, Detroito mieste.

"Eglutės" redaktorius ir skaitytojai linki mielajai laureatei dar daug daug kūrybingų metų!

POEZIJOS PREMIJOS

Be didžiosios romano premijos "Draugo" dienraštis buvo paskelbęs ir eilėraščio konkursą su trimis premijomis. Pirmąją premiją už eilėraštį laimėjo "Eglutės" malonūs bendradarbis ZIGMAS GAVELIS. Tas jo gražusis eilėraštis — "Pamirštoji sula". Antrą premiją laimėjo GRAŽINA TULAUSKAITĖ (taip pat "Eglutės" bendradarbė) už eilėraštį "Poetas". Trečiąją premiją laimėjo APOLINARAS P. BAGDONAS, Čikagoje gerai pažįstamas kultūrininkas ir pedagogas, už eilėraštį "Viešpaties žingsniai".

Nauja Aloyzo Barono knyga — ANTRASIS KRANTAS nesenai yra išleista Anglijoje išikūrusio Nidos Knygų Klubo. Knygoje yra septynios A. Barono novelės, sutelpančios į 134 puslapius. Kaip ir kitos A. Barono knygos, ir ši naujoji yra patraukli ir įdomiai skaitoma.

TRUPUTĮ PAGALVOK

NR. 1 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

I. 1 Vaižgantas, 2 istorija, 3 Šarūnas, 4 Tvanas, 5 Aistis, 6 Loreta, 7 Illinois, 8 Amerika, 9 Užuvėja, 10 Spalis, 11 Kaimynai, 12 Algimantas, 13 Savasis; statmenai pirmoje eilutėje gauname: Vištaliauskas.

II. Tėvas vaikui nupirko elementorių.

MISLIŲ ATSAKYMAI

1 Varpas, 2 praėjusio laiko, 3 kalkės, 4 svogūnas, 5 sau lygaus, 6 anglis, 7 laikrodys.

ŠARADŲ ATSAKYMAI

1. Švaistas, 2 Prienai, 3 Šiluva.

UŽDAVINIAI

I. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Statmenai pirmoje eilutėje gaunamas vardas kalbų didžiulės šeimos, kuriai priklauso ir lietuviai. Gulsčiai turime gauti šiuos pavadinimus:

1. ----- (viena ežerų grupė Zarasų ežeryne),
2. ----- (praėjusiais metais Amerikoje miręs žymus Lietuvos generolas),
3. ----- (lietuvis rašytojas, parašęs didelį veikalą apie lietuvių būdą),
4. ----- (J. Basanavičiaus gimtasis kaimas),
5. ----- (Romėnų rašytojo Vergilijaus kūrinys),
6. ----- (miestelis prie Šventosios upės Utenos apskrityje, kuriame yra gimęs prof. K. Pakštas),
7. ----- (miestas, prie kurio buvo sumušti bermontininkai),
8. ----- (miestelis prie geležinkelio

Rokiškio apskrityje),
muo),

9. ----- (garsiausias Lietuvoje ak-
10. ----- (piliakalnis Žemaičiuose prie Šventosios upės),
11. ----- (piliakalnis prie Akmenos upės),
12. ----- (antras savo aukštumu Lietuvos kalnas),
13. ----- (miestelis Švenčionių apylinkėje, prie Daugpilio - Vilniaus geležinkelio),
14. ----- (žymus Lietuvos kuni-gaikštis),
15. ----- (ežeras Molėtų ežeryne).

Uždavinys vertinamas 16 taškų. Jį sudarė *Jurgis Augius*, Chicago.

II. Įrašykite raides vietoje brūkšnelių. Statmenai reikia gauti "Eglutės" skaitytojams žinomo asmens pavardę. Gulsčiai turime gauti šiuos pavadinimus:

1. ----- (JAV didmiestis),
2. ----- (mėgstama daržovė),
3. ----- (kalnas Vilniaus krašte),
4. ----- (aukštas, gražus medis, puošęs Suvalkijos ūkininkų sodybas),
5. ----- (garsus Prancūzijos miestas),
6. ----- (žymus atgimstančios Lietuvos veikėjas ir rašytojas),
7. ----- (Amerikos dalis, siekianti valstybės teisių),
8. ----- (Dunojaus intakas),
9. ----- (miestas, kuriame buvo spausdinamos lietuviškos knygos spaudos draudimo metu),
10. ----- (didelė sala Atlanto vandeninyje),
11. ----- (sala Viduržemio jūroje).

Vertinamas 12 taškų. Atsiuntė *Nijolė Papečkytė*, Rosario, Argentina.

MISLĖS

1. Aš gėlėle graži, mano lapai maži; lietu-
vaitės labai mane myli karštai. Tai at-
spėki mane, aš mylėsiu tave.
2. Trinugaris žirgas, dvinugaris raitelis
(tą mįslę atspės tas, kas pažįsta Lietu-
vos ūkio įrankius).
3. Tėvas panpalas, vaikai pabiručiai.
4. Vidur dvaro blynas karo.
5. Pilnas kiemas trupinių ir bryzelis laši-
nių.
6. Juodas varnas kranktelėjo, visa giria
linktelėjo.
7. Vingur, gurgur, kur gurkliuojai? Skuste,
pešte, praskustgalve, kas tau darbo?
8. Sudžiūvėlė, sukepėlė — nė pati ėda, nei
kitam duoda.

Mįslės atsiuntė *Mindaugas Kašiuba*,
Reading, Pa. Vertinamos po 2 taškus.

LAIŠKAI Redaktoriumi

Gerbiamas Pone Redaktoriau,

Aš gyvenu Švedijoje. Bet Eglutę gaunu.
Ją užprenumeravo man mano teta, gyve-
nanti Čikagoje. Už tai esu jai labai dėkinga.

Man patinka daugiausia Jonuko ir Kat-
rytės nuotyčiai. Kodėl taip mažai rašo apie
jų nuotykius? Norėčiau, kad būtų porą lapų.

Mes gyvenam tarp švedų ir einam į šve-
dišką mokyklą, bet lietuviškai neužmirštam.
Aš einu į penktą klasę, o mano sesutė Onu-
tė į šeštą.

Linkiu linksmų Naujų Metų.

Aga Šimkutė, Lund, Švedija.

1955 m. sausio 10 d.
Shenandoah, Pa.

Didžiai Gerbiamos Seselės,

Mūsų 3 metų sūnus Mindaugas - Albertas
labai laukia "Eglutės", jis iš savo sutau-
pų siūnia prenumeratą \$3 ir laikraščio
palaikymui \$1. Jis pažįsta visas raides, bet
pats dar nepaskaito, už tat maloniai klaui-
sosi, kai tėvelis ar mamytė paskaito.

Su pagarba

J. Mačiulis

Gerbiamas Pone Redaktoriau!

Prašau siuntinėti man "Eglutę" 1955 m.
Man labiausiai patiko šios pasakos: "Ka-
ralaitė Teisutė" ir "Jonuko ir Katrytės nuo-
tyčiai".

Prašau įdėti daugiau naujų tautinių
juostų — raštų audimui, nes aš ir mano
sesutės audžiam ir mes jau persipaišėm
tuos raštus, kurie buvo įdėti pernai metų
"Eglutėje". Aš esu 8 metų ir einu į 4 sky-
rių.

Su pagarba,

Živilė Mackevičiūtė

Cleveland, Ohio.

1955 m. sausio mėn. 9 d.

LAIŠKAS IŠ "ANAPUS"...

"Eglutė" kartais nukeliauja ir už geleži-
nės uždangos ir pradžiugina ten vargstan-
čius lietuvičius. Štai vieno laiško ištrauka,
kuri rodo jų džiaugsmą:

"...Šiandien mane baisiai pradžiugino
"Eglutė", kuri pirmą kartą pateko į mano
rankas, tai nr. 6 (praėjusių metų). Virše-
lis dinamiškai žavus. Turinys — įdomus ne
tik vaikams, bet ir tėvams. Kalba graži.
Iliustracijos — nusisekusios, patraukiančios.
Būk geras, užprenumeruok ir atsiųsk tą di-
namišką "Eglutę" mano vaikams..."

Mielas Skaitytojai.

Labai gerai, kad "Eglutę" pre-
numeruojai ir skaitai, bet dar yra
lietuviukų, kurie jos neskaito. Pa-
ragink juos skaityti. O gal jie Tavo
geri draugai? Užsakyk jiems "Eg-
lutę", kaip dovaną Gimimo Dienai
ar kita kuria proga.

Atmink, kad lietuviška knyga ir
lietuviškas laikraštis yra pati gra-
žiausia dovana!

Dalia Nenortaite
29 Babcock St.
Hartford, Conn.

ALP 1785

Larch.

91.189382